

СУЧАСНИЙ МЕХАНІЗМ ФОРМУВАННЯ РЕЙТИНГУ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ

Савастєєва О.М.

кандидат економічних наук, доцент кафедри
економіки та моделювання ринкових відносин

Осінова М.С.

студентка 3 курсу напрямку підготовки «Фінанси та кредит»

Одеський національний університет імені І.І. Мечникова

м. Одеса, Україна

Українські корпорації на сучасному етапі функціонують в надзвичайно складних умовах трансформаційної економіки. За роки впровадження економічних реформ діяльність корпорацій на ринку пов'язана з цілою низкою чималих проблем, які виникають внаслідок необхідності господарювання в нових умовах, що виникають зі зміною форми власності. Одним з таких проблемних питань є відсутність належного рівня спеціальних економічних знань з корпоративного управління. Саме тому дана тема є актуальною.

До науковців, які займалися розробкою та оновленням механізму рейтингу корпоративного управління, слід віднести таких, як Я. Головина, Л. Долинський, О. Ковальчук, І. Лебідь, Л. Мозгова, Т. Момот, О. Нусінова, І. Шульга. Однак, зважаючи на сучасні реалії в сфері корпоративного управління, можна зробити висновок про те, що даний напрям дослідження потребує подальшого доопрацювання і удосконалення.

Метою наукової роботи є дослідження механізму формування рейтингу корпоративного управління та на основі проведеного аналізу надання рекомендацій щодо його вдосконалення.

Такі органи державного регулювання, як Національний банк України та Державна комісія з цінних паперів та фондових ринків, надали офіційне визначення щодо сутності корпоративного управління. Так, в методичних вказівках з інспектування банків "Система оцінки ризиків" НБУ визначає корпоративне управління як "систему організації діяльності та контролю банку". Корпоративне управління визначає розподіл прав і обов'язків між різними учасниками корпорації, а саме: спостережною радою банку (радою директорів), керівництвом (правлінням) банку, акціонерами та іншими зацікавленими сторонами (для банків – насамперед вкладниками та іншими кредиторами), а також правила та процедури прийняття рішень щодо справ банку. У такий спосіб забезпечується визначення та виконання завдань організації та моніторинг її діяльності. Основна мета корпоративного управління – забезпечити чесний та прозорий бізнес, відповідальність та підзвітність усіх залучених до цього сторін [1]. Відповідно до Закону України "Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні" (зі змінами і доповненнями), корпоративне управління – це "система відносин, яка визначає правила та процедури прийняття рішень щодо діяльності господарського товариства та здійснення контролю, а також розподіл прав і обов'язків між органами товариства та його учасниками стосовно управління товариством" [2].

Практична реалізація функцій корпоративного управління зумовила необхідність оцінки його рівня, яку здійснюють вітчизняні рейтингові агентства на комерційних засадах.

Оцінка рівня корпоративного управління суб'єкта господарської діяльності здійснюється з метою визначення відповідності принципів управління, які уведені й використовуються в тій або іншій компанії, загальноприйнятими принципами, що лежать в основі ефективного корпоративного управління й можуть застосовуватися в широкому діапазоні правових, економічних і політичних умов. Кінцевим результатом оцінки є рейтинг корпоративного управління, який визначається об'єктом дослідження за Національною рейтинговою шкалою корпоративного управління рейтинговим комітетом агентства в результаті голосування.

Рейтинг корпоративного управління є незалежною оцінкою рейтингового агентства щодо існуючої системи корпоративного управління компанії, її відповідності інтересам фінансово-зацікавлених осіб, передусім, її власників. Рейтинг корпоративного управління дозволяє, з урахуванням національних особливостей, диференціювати компанії залежно від якості корпоративного управління.

Методологія визначення рейтингу ґрунтується на таких основних принципах: якість і чесність рейтингового процесу; незалежність рейтингового агентства й запобігання виникненню конфліктів інтересів; відповідальність рейтингового агентства перед інвесторами й емітентами.

Оцінка рівня корпоративного управління здійснюється шляхом дослідження окремих складових системи корпоративного управління, які розглядаються рейтинговим агентством під час рейтингового процесу. До них віднесено: структуру власності компанії, права власників та інших зацікавлених осіб, механізми управління й контролю, рівень розкриття інформації, аудит.

Оцінка корпоративного управління ґрунтується на інформації, надаваній компанією, що проходить процедуру рейтингування, а також на іншій інформації, що є в розпорядженні рейтингового агентства й вважається надійною. Рейтингове агентство не проводить аудит або незалежну оцінку інформації у зв'язку з визначенням рейтингу.

Рейтинг корпоративного управління може перебувати в межах відрівня А (найвищий рівень рейтингу) до рівня Е (найнижчий рівень рейтингу). Рейтинги рівнів В, С і D можуть мати проміжні значення рівня (+, без знака, -).

Прогноз рівня рейтингу корпоративного управління (позитивний, стабільний, негативний або в розвитку) є коментарем щодо тенденції його подальшої зміни (можливої, але не обов'язкової).

Рівень рейтингу корпоративного управління має обов'язкові позначки "ua" (ознака української національної шкали) і "RCG" (ознака рейтингу корпоративного управління).

Підсумовуючи викладене, зазначимо. Досконалий механізм оцінки рейтингу корпоративного управління, затверджений державою, сприятиме наданню всім учасникам фінансового ринку достовірної інформації щодо впровадження й застосування корпоративного управління окремими суб'єктами господарської діяльності, а також для здійснення об'єктивної оцінки його якості.

Література

1. Система оцінки ризиків : методичні вказівки з інспектування банків від 15.03.2004 № 104 зі змін. // Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=v0104500-04&p=1267300536190045>;

2. Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні : Закон України від 30.10.1996 № 448/96-ВР зі змін. // Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=448%2F96-%E2%F0&new=1&p=1267300536190045>.

ОСОБЛИВОСТІ БЮДЖЕТНОГО ПРОЦЕСУ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Савастєєва О.М.

кандидат економічних наук, доцент кафедри
економіки та моделювання ринкових відносин

Атаманенко В.О.

студентка 3 курсу напряму підготовки «Фінанси та кредит»

Водяник Д.В.

студент 3 курсу напряму підготовки «Фінанси та кредит»

Одеський національний університет імені І.І.Мечникова

м.Одеса, Україна

Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні передбачає створення законодавчої бази діяльності органів місцевого самоврядування та органів виконавчої влади на новій територіальній основі з визначенням повноважень та їх ресурсного забезпечення, тому метою наукового дослідження є вивчення особливостей бюджетного процесу об'єднаних територіальних громад.

В рамках її реалізації прийнято Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» і у 2015 році стартував процес створення спроможних об'єднаних громад. У 2015-2016 роках сформовано 366 об'єднаних територіальних громад (далі - ОТГ). Для стимулювання громад до об'єднання, а також з метою забезпечення ресурсної бази бюджетів ОТГ для фінансування видаткових повноважень Бюджетним кодексом України визначено особливості формування бюджетів цих громад.

По-перше, бюджети ОТГ мають міжбюджетні відносини з державним бюджетом. Тобто, законом про державний бюджет на плановий рік цим бюджетам затверджуються обсяги міжбюджетних трансфертів. Це - базова дотація, освітня субвенція, медична субвенція, інші субвенції та дотації, якщо є підстави для надання та отримання відповідних міжбюджетних трансфертів.

Наприклад, на 2017 рік місцевим бюджетам, які мають взаємовідносини з державним бюджетом, в тому числі бюджетам ОТГ, крім базової дотації, освітньої та медичної субвенцій, передбачено додаткову дотацію на здійснення переданих з державного бюджету видатків з утримання закладів освіти та охорони здоров'я та субвенцію на формування інфраструктури об'єднаних